

## Haber -Yorum

**Melike Korkmaz<sup>1</sup>**

<sup>1</sup>Ankara Üniversitesi Adli Psikoloji Yüksek Lisans Programı

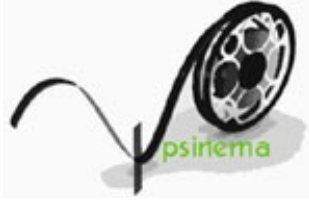
e-posta: [yonetici@psinema.org](mailto:yonetici@psinema.org)

### PSİNEMA YUVARLAK MASA TOPLANTISI 11

Nisan ayının 25. gününde, ODTÜ Sosyal Bilimler Binası'nın B102 salonundan bir yuvarlak masa toplantısı daha gelip geçti. Bu yuvarlak masada, Adam Sandler'ın başrolünde oynadığı popüler bir film ele alındı: *Click* (*Frank Coraci, 2006*). Filmde, Adam Sandler, işkolik ve hayatından zevk almayan bir aile babasını, Michael Newman'ı canlandırıyor. Bir gün Newman tüm hayatını kontrol etmesine imkân verecek bir kumanda ele geçiriyordu.



Peki bunun anlamı neydi? O kumanda gerçekten de her şeyi kontrol edebilecek miydi? Newman'ı ve monoton hayatını mükemmel hale getirebilecek miydi? Mükemmel neydi? Ona ulaşmak mümkün müydü?... Toplantının ilk bölümünde ODTÜ Felsefe Bölümü öğrencilerinden Gizem AKGÜLGİL konuya ve karaktere felsefi açıdan yaklaştı. Konuşmasında Immanuel Kant'tan Rene Descartes'a, William James'den Wilhelm Dilthey'e, Henri Bergson'dan Jean Paul Sartre'a ve Arthur Schopenhauer'a kadar birçok ismin görüşlerine yer veren Akgülgi, filme bu görüşler çerçevesinde farklı yorumlar getirdi.

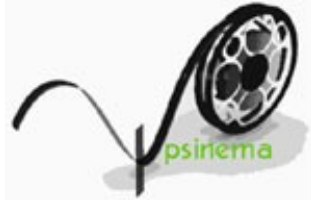


Toplantının ikinci bölümünde ise Psk. Ali BAYRAMOĞLU filme psikolojik açıdan yaklaşarak “şefkat” temasını irdeledi... Ayrıntılı incelemeler, alternatif yorumlar ve uygulamalar eşliğinde faydalı ve bir o kadar da keyifli bir toplantıydı geride bırakılan...

### **...VE FİMLER TERAPİ ODASINA GİRDİ!**

IV. Işık Savaşır Klinik Psikoloji Sempozyumu bu yıl 22–23–24 Mayıs 2009 tarihlerinde İzmir’de Dokuz Eylül Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi’nde gerçekleştirildi. “*Farklı Bakışlar, Benzer Görüşler*” başlığını taşıyan ve son derece zengin bir içeriğe sahip olan sempozyumda muhtelif konular masaya yatırıldı. Bu konulardan biri de sinematerapiydi. Uzm. Psikolog Gaye Zeynep ÇENESİZ, Uzm. Psikolog Burcu SEVİM ve Uzm. Psikolog Başak Türküler AKA, 22 Mayıs Cuma günü, “*Beyazperdenin Terapi Odasına Girişi: Sinematerapi*” isimli bir panel sundular bizlere. İlk olarak Uzm. Psikolog Gaye Zeynep ÇENESİZ söz alarak Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nde Prof. Dr. Faruk Gençöz önderliğinde yürütülen “*PSİNema Projesi*” hakkında bilgi verdi. Kitap, dergi, forum, radyo programı, dersler, tezler ve yuvarlak masa toplantıları bu projenin ürünleriydi. Konuya ilgi duyan ve proje ekibiyle birlikte çalışmak isteyen herkes PSİNema dünyasına girebilirdi.





Bu davetin hemen ardından sinema filmlerinin psikolojideki kullanım alanlarına geçen Çenesiz, üç temel başlıktan bahsetti;

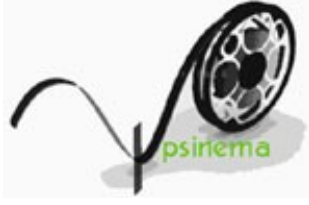
- *Tanıtım*
- *Eğitim*
- *Terapide Bir Araç*

Psikologlar hakkındaki bilgiler hangi kaynaklardan alınabilir? İlk alan bu sorunun yanıtını içeriyordu. Basılı yayın, televizyon filmleri, diziler, internet ortamı, sinema filmleri vb. birçok kaynak psikologlar ve psikiyatristler hakkında belirli tanımlamalara yol açabiliyordu. Bu tanımlamalar, seyircilerin alandaki profesyonellere karşı tutumlarını etkileyerek kalıpyargılar üretebilirdi. Bu nedenle, filmlerde terapistlerin nasıl ele alındığı önemli bir konuydu ve filmler hem bu amaçla kullanılabilir hem de bu açıdan incelenebilirdi. Çenesiz, ikinci alana geçmeden önce, *Psikiyatri ve Sinema* (Gabbard & Gabbard, 2001) kitabına dayanarak filmlerde terapistlerin ele alınmış biçimlerinden örnekler vermeyi de ihmal etmedi... Filmlerin alanda kullanımını eğitim amacıyla da olabilirdi. Filmlerde yansıtılan olaylar ve karakterler aracılığıyla psikopatolojik bozukluklar ve etik meseleler incelenebilir, bu sayede mesleki yetkinlik artırılabilirdi. Üçüncü ve son alan, sinema filmlerinin terapi sürecinde yardımcı birer araç olarak kullanımını içeriyordu. Terapi sırasında hasta/danışan, film yoluyla çeşitli aşamalardan geçebilirdi. Bu aşamaları *özdeşleşme*, *katarsis*, *içgörü* ve *bütünleşme* olarak isimlendirebilirdik. Kişi, filmlerdeki karakterlerle özdeşleşme yaşayabilir ya da çeşitli açılardan benzerlik kurabilirdi. Bu yolla kendini de mercek altına yatırıp içgörüsünü artırabilir, önceden ifade edemediği ya da farkında olmadığı duygularını, çatışmalarını gün ışığına çıkararak rahatlayabilir, farklı bakış açıları ve başa çıkma yolları geliştirebilirdi.

Panelde ikinci sırayı Uzm. Psikolog Burcu SEVİM aldı ve film analizinin nasıl yapılabileceğine dair bilgi verdi. Buna göre filmleri dört şekilde ele alabilirdik;

- *Vaka Öyküleri*
- *Fantezi / Rüya / Semptom*
- *Aktarım*
- *Mit*

İlk aşama olan “vaka öyküleri”nde, filmlerdeki karakterleri hasta olarak inceleyebilir, çeşitli teoriler çerçevesinde karakterlerin davranış ve güdülerinden yola çıkarak değerlendirme yapabiliydik. Fakat bu aşamadaki analizde boşluklar kalabilirdi çünkü



değerlendirme ve yorumlama, filmin bize sunduklarıyla sınırlı kalıyordu ve biz sadece bu kanıtlara dayanabiliyorduk. İkinci aşama olan “fantezi/rüya/semptom”, temelini Freud ve Lacan’dan alıyordu. Sinema ortamı regresifti, anne karnını anımsatıyordu. Bu anlamda sinema bir yandan gerçeği yansıtırken bir yandan da rüya durumuna geçişi sağlayarak bilinçdışında olanları yansıtıyordu. Burada, metnin “fantezi-rüya-semptom” olarak özelliklerini inceliyor; belirli bir sahneye ve davranış şekline odaklanıyorduk. Üçüncü aşama olan “Aktarım” Brooks’tan yola çıkıyordu. Seyir esnasında, seyirci ile film arasında bir aktarım oluşuyordu. Bu aktarımın değerlendirilmesi sürecinde, sinema salonunda film ile seyirci arasında oluşan ilişki terapi odasındaki “*analist-analizan*” arasındaki ilişkiyi anımsatıyordu. Bu değerlendirmede, seyircinin seyretme sürecine ilişkin farkındalığı ve üçüncü bir kulaktan yardım alınması önem kazanan konulardandı. Son aşama olan “mit”, deneyimlere dayanan, günlük hayatı sürdürmeyi ve zorluklarla başa çıkmayı kolaylaştıran, yok olmayan ve başka türlü ifade edilmeyecek çatışmalarla tekrar tekrar uğraşmamıza yardımcı olan öyküler (Léi-Staruss, 1978) olarak tanımlanıyordu. Sinema da bir çeşit mitti ve biz bu miti toplumsal açıdan ele alabilirdik...

Panelde son olarak, Uzm. Psikolog Başak Türküler AKA söz alarak yüksek lisans tezi için yaptığı çalışmada sinematerapiyi nasıl kullandığını açıkladı. Çalışma sırasında “*Remains of The Day / Günden Kalanlar*” filmi kullanılmıştı. Temel soru şuydu: Mükemmeliyetçilik ve mükemmeliyetçilik ile ilgili erken dönem uyumsuz şemaları üzerinde sinematerapinin etkileri neler olabilir? Aka, bu sorunun yanıtını sorguladığı çalışmasının sürecini ve sonuçlarını sunduktan sonra çalışmanın eksik yanlarını da içeren genel bir değerlendirme yaptı. Panel, dinleyicilerin sorularıyla eşlik ettiği karşılıklı bir sohbetle sona erdi... Sanat insandan, insan da sanattan etkileniyorken psikolojinin bu ilişkinin içine dahil olmaması için hiçbir neden yok. İster yardımcı ister tamamlayıcı ister kolaylaştırıcı diyelim ama sanatın terapi sürecinin önemli araçlarından biri olabileceğini göz ardı etmeyelim... Yedinci sanat da terapi odasına gelmişken onu geri çevirmek olmazdı diyelim ve bu haberimizi de burada noktalayalım.